

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XXXIV. Generi per speciem derogatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

Lucianus ait, *Melius est, è medio cursu recurrere, quàm malè currere*, Tholol. Lib. 2. de Republica cap. 8. n. 4.

REGVLA XXXIV.

Generi per Speciem derogatur.

SUMMARIUM.

1. Genus & Species aliter à Philosophis :
2. Aliter à JCT.^o accipiuntur.
3. Sensus & ratio Regulae.
4. In Jure scripto & non scripto :
5. In scriptis ac mandatis Principum :
6. In privilegiis :
7. In contractibus,
8. Testamentis ac legatis,
9. Et in omni alia materia militantis.
10. Species non semper explicat genus,
11. Neque isti inesse semper intelligitur :
12. Si genus & Species Juridicè sumantur.

1. **G**eneris & Speciei nomina non eandem significationem apud JCT.^o quam apud Dialecticos habent ; apud hos enim sunt universalis, quæ pluribus : illud quidem specie, ut animal homini, equo, leoni : ista verò solò numero differentibus, ut homo Titio, Cajo, Sempronio &c. conveniunt, de iisque prædicantur. Juris Consultis verò genus est omne id, quod plura sub se continet ; ut non solum homo, equus, leo & quævis species Dialecticæ : sed etiam vestis, triticum, lex, rescriptum, mandatum & similia sunt. Species autem est quodvis individuum sive singulare ex pluribus sub genere comprehendit, l. *Mutuuum* 2. pr. ff. de Reb. credit. § 1. *In nave* 31. ff. *Locati*, *Canisius ad hanc Reg. pr.* & *Strein. n. 1.*

2. Quia à JCT.^o Speciei nomine etiam venit, quod minus est commune &

pauciora quàm alterum comprehendit : ut, si duæ sint leges generales, ea quæ minus generalis est, species respectu alterius latius patentis : & si duæ sint leges speciales, ea quæ specialior est, attendatur, & species : altera verò ipsius respectu genus reputentur, *Dynus ad hanc Reg. n. 8.* & *Decius in Reg. 80. Pandect. n. 1.*

Quare propositæ & si quæ alia, latè patentis Regulae sensus est, *Quando dispositiones contrariae sunt, ea quæ specialis est, generalis derogat quoad id, in quo ea contraria est : sive dein specialis generali antiquior sit, sive recentior aut coæva.* Idem est de duabus dispositionibus generalibus & specialibus, quarum una plura, altera pauciora comprehendit ; ferè enim minus generalis, generaliori & magis specialis ei derogat, quæ est minus specialis. Quò sensu etiam exaudienda est Regula, *In toto jure generi per speciem derogatur : & illud potissimum est, quod in speciem est directum :* quæ est 80. in *Pandectis*, *Dynus*, *Decius l. cit.* & *Tusculus Practic. V. Genus conclus. 36. n. 30.*

Ratio est ; quia, cum duæ dispositiones sibi adversantur, reducendæ in concordiam sunt, si commodè possunt, c. *Cum expediat* 29. pr. de *Elect. in 6.* § 1. *Præcipimus* 32. in *sine*, C. de *Appellat.* dispositiones autem generalis & specialis sibi adversantes in concordiam reduci commodè possunt, si sequamur interpretationem Juris, generali dispositioni per specialem aliquid, id scilicet, in quo hæc illi contraria est, detrahi sive ab ea eximi declarantis, *Reg. cit.* Confirmatur ; quia genus representat Regulam : Species autem Regulae oppositam Exceptionem. Cum ergo exceptio deroget Regulae : non ista exceptioni, generi quidem per speciem, non speciei per genus derogatio fiet.

Atque sic explicata firmataque Regula omnes pene dispositiones pervagatur ; spe-

etur; specialis enim dispositio generali derogat. Primo in legibus ac statutis; cum, si aliquid generali omnibus inhibitum, speciali constitutione quibusdam permittatur, posteriori hac illi derogetur, *c. 1. de Constitut. in 6.*

Secundo, in consuetudine; sic enim specialis certi loci, *vg. Ecclesia Mediolanensis, Sabbatho olim, & hodie quatuor primis Quadragesimæ diebus jejunium non observantis, consuetudo non male retinetur; quod eâ generali cæterarum Ecclesiarum mori sit derogatum, *can. Illa 11. V. At ego. dist. 12. & c. fin. de Consuetud. Tulehus conclus. cit. n. 41.**

5. Tertio, in rescriptis ac mandatis Principum; nam Legati à latere jurisdictioni; ad totam suæ legationis provinciam vilitarum Apostolicarum se extendenti, derogat specialis causæ delegatio Episcopo illiusve Officiali aut alteri facta; ut in tali causa se intromittere legatus non possit, *c. Studuisti 2. de Offic. Legati.* Simili modo, si litigantiû unus liberè provocandi facultatem generaliter; alter verò in specie; ut de causa *Appellatione remota*, cognoscatur, impetrarit, posterior hoc rescriptum derogat priori, *c. 1. de Rescript.* quamvis, cum rescripto Juri quaesito tertii derogatur, clausulâ derogatoriâ sit opus; quòd, si non exprimat, alterius Juri derogare voluisse, Princeps non præsumatur, *c. Super eo 15. de Offic. deleg. ubi Glossa V. Intentionis & Panor. mit. n. 2.*

6. Quarto, in privilegiis; sic enim privilegio exigendi decimas à quocunque parochiano, vel quemcunque morosum debitorem incarcerandi concessio uni derogat privilegium immunitatis à decimis solvendis ex certo prædio vel ab incarcerationatione propter debitum Civile; quòd illud generale sit, hoc speciale, *Covarvias in Reg. Possessor p. 2. §. 2. n.*

4. & Suarez *Lib. 8. de LL. cap. 23. n. 5. et si*, quando speciali privilegio Juri alteri quaesito derogatur, clausula derogatoria necessaria sit, ut paulò ante est dictum.

7. Quinto in contractibus; cum, si venditò prædiò contrahentes beneficio *l. Rem majoris 2. C. de Rescind. vendit.* expressè renunciarint; & deinde dolum malum omnem removerint, ex hac clausula ad rescissionem contractûs, quasi ob læsionem ultra dimidium dolo obtentus sit, agere contrahentium neutri liceat; quòd specialiter excepta generali clausula non contineantur, *l. Doli 119. ff. de V. O. cit. Dynus n. 12. & Decius n. 14.*

8. Sexto in legatis; cum, si uni in genere penus; alteri specialiter vinum; uni vestimenta, alteri vestis muliebris separatim legata sint, neque vinum ad eum, cui penus; neque vestis muliebris ad eum, cui vestimenta legata sunt, sed ad alterum utroque casu pertineant, *l. 1. pr. ff. de Auro & arg. leg. licet aliâs vestis muliebris sub vestimento, & vinum sub penu tanquam genere suo contineantur, l. Qui penum 3. ff. de legat. 3.* Sed hoc ita, si genus & species diversis; non etiam, si legata sint eidem; hoc enim casu species generi non detraheret, sed id augetur, *l. Quasitum 12. §. ff. de Fund. instr. leg. cit. Dynus n. 2. & Decius n. 15.*

Septimo, in ultimis voluntatibus aliis, *vg. in substitutionibus; casu enim, quò testator patrem & filium in una parte in solidum instituit, eosque sibi invicem substituit; deinde, alios hæredes in reliquis partibus instituens, tandem post assem completum addat, Hos omnes invicem substituo.* Hoc, inquam, casu generalis hæc substitutio ad patrem & filium, sibi invicem specialiter substitutos, non porrigetur, *l. Covaredi 41. §. 5. ff. de Vulg. & pupill. subst. cit. Dynus n. 12. & Decius n. 13.* Vbi tamen hoc in eadem; non

Hhhh 2

dem; non

dem: non etiam in diversa substitutione obtinere monent, ducti *l. fin. ff. ad S. C. Trebell.*

9. Ostendit demum in omni alia materia, quando dispositio specialis contraria est generali, Tullius *conclus. cit. n. 5.* & Peckius *post n. 1. pr.*

Neque Regulam convellit; quod creditor, cui debitoris bona generaliter obligata sunt, potior habeatur eo, cui postea ex bonis illis prædium aut alia res specialiter sunt obligata, *l. Generaliter 2. ff. & l. Si generaliter 6. C. Qui potior in pign. hab.* quia generalis hypotheca potior est; cum in potestate debitoris non sit per hypothecam specialem supervenientem deteriorem reddere conditionem creditoris, cui ipsius bona obligata jam sunt per hypothecam generalem; cum utique iniquum sit, jus quæsitum creditori, sine suo facto diminui vel auferri. Quare, præsentem Regulam de jure nondum alicui quæsito exaudiendam, monet *cit. Canisius in fine.*

10. Magis in speciem ei adversatur; quod speciales casus ac species, legibus & constitutionibus subjectæ, earum generalitatem explicent: non ei detrahant, *l. Item apud Labeonem 15. §. 25. ff. de Injuriis*; quia hoc verum solummodo est, quando gratiâ declarandi generis species subjiciuntur, aut genus in sola specie subjecta verificatur: non etiam, quando verificatur in pluribus, aut de utroque disposita contraria & impossibilia sunt.

11. Speciosum etiam magis, quam solidum est; quod species generi inest, *l. Semper 19. ff. hie.* & dispositum de genere in omni ejus specie omnique individuo verificetur, *l. Sicut 7. §. 1. ff. Quod cuiusque universis.* ac proinde species generi nequeat derogare; quâ enim ratione derogabit ac detrahet generi, si in eo continetur? Sed, ut dictum, speciosum dup-

taxat est; quia generi species quidem inest, quando speciei non est facta mentio: non etiam, si illius antè & post mentio sit facta: de eâque dispositum adversetur ei, quod de genere dispositum est, Ferrar. *ad l. Semper cit.* & Peckius *hic n. 4. ad 5.*

Cætera, quæ Regulæ opponuntur, 12. vel sunt causæ ab ea specialiter exceptæ: vel accipienda sunt de genere & specie sumpta in sensu declarativo, in quo species generi semper inest: non de iis Juridicè acceptis; hoc enim sensu sumpta species à genere eximi potest, quando aliud de specie, quàm de genere dispositum reperitur.

REGULA XXXV.

Plus semper in se continet, quod est Minus.

SUMMARIUM.

1. Plus altero aliquid diversimode.
2. Et hic dicitur, quod tale est in quantitate.
3. Sensus & ratio Regulae.
4. Qua latè admodum patet.
5. Et procedit, cum minus ad plus se, ut pars.
6. Non, cum se ut species separata habet.
7. Regula objecta quatuor instantiæ legales.
8. Cum ea commodè conciliantur.

PLus minúsve altero aliquid in diversis rebus esse potest. In quantitate, ut summa sive numerus pondus aut mensura major respectu minoris, *l. 1. §. 4. ff. de V. O.* In quovis toto, quod plus est respectu suæ partis; cum in toto partem contineri dubium non sit